

Sut yr ydym ni yn helpu i ofalu am yr amgylchedd

Adroddiad gan
Ombwdsmon
Gwasanaethau
Cyhoeddus Cymru

**Hawdd ei
Ddarllen**

Cynnwys

---

3 Cyflwyniad

4 Gofalu am yr amgylchedd

8 Sut yr ydym ni yn gofalu am yr amgylchedd

12 Y camau nesaf

14 Am ragor o wybodaeth

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn esbonio sut y mae'r **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)** yn helpu i ofalu am yr amgylchedd.

Sefydliad y llywodraeth yw **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)** sy'n ymdrin â chwynion am wasanaethau cyhoeddus.

Mae **Gwasanaethau Cyhoeddus** yn cael eu cynnig gan sefydliad sy'n rhan o lywodraeth, fel gwasanaethau iechyd a chynghorau lleol.

Yr **amgylchedd** yw'r byd o'n cwmpas. Mae'n cynnwys yr aer yr ydym ni yn ei anadlu, dŵr afonydd a'r môr, a'r holl blanhigion, coed a chreaduriaid.

Gofalu am yr amgylchedd

Rhaid i bob rhan o'r llywodraeth helpu i ofalu am yr amgylchedd.

Mae hyn yn cynnwys:

- Helpu i amddiffyn y byd yr ydym ni yn byw arni hi, gan gynnwys yr holl bethau byw
- Peidio ag achosi **llygredd**
- Dim ond prynnu pethau sy'n gallu cael eu **hailgylchu**

Rhywbeth sy'n niweidio'r lle o amgylch ni yw **llygredd**. Er enghraifft, cemegion budr yn yr aer. Gall sŵn, gwres a goleuni hefyd fod yn fathau o lygru.

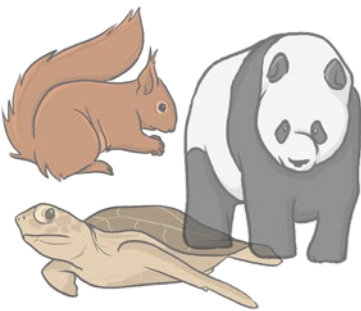

Mae **Ailgylchu** yn golygu troi sbwriel i rywbeth newydd a defnyddiol.

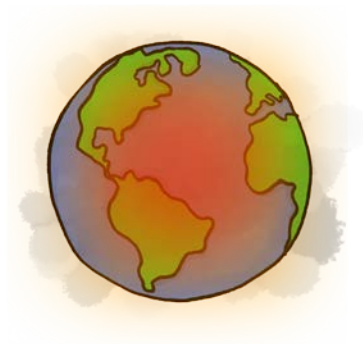

Pam bod angen inni ofalu am yr amgylchedd

Dros y 50 mlynedd diwethaf, mae'r byd wedi colli nifer mawr o greaduriaid a phlanhigion.

Mae'n bosibl y bydd lawer math o anifeiliaid a chreaduriaid eraill yn marw yn fuan iawn.

Mae llygredd yn cynhesu'r byd cyfan.

Mae hyn yn anodd ar gyfer bopeth byw, ac mae hyn yn achosi mwy o lifogydd a stormydd.

Trydan

Mae llawer o drydan yn cael ei wneud drwy losgi olew a nwy. Mae hyn yn achosi llygredd.

Mae ychydig o drydan yn cael ei wneud gan bŵer yr haul a'r gwynt. Dydi hyn ddim yn achosi llawer o lygredd.

Ailgylchu

O'r blaen, roedd y rhan fwyaf o'n sbwriel yn cael ei roi mewn tyllau mawr yn y ddaear.

Ond does dim digon o le i barhau i wneud hyn.

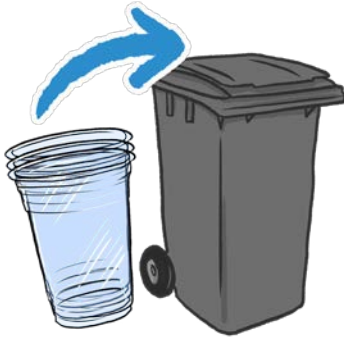

Mae ychydig o wastraff yn cael ei losgi i wneud trydan, ond mae hyn yn achosi llygredd.

Y peth gorau i'w wneud yw ailgylchu, a throï ein sbwriel i rywbeth newydd sy'n ddefnyddiol.

Plastig

Mae pobl yn defnyddio plastig ar gyfer sawl peth gwahanol.

Mae modd ailgylchu ambell fath o blastig, ond mae'r rhan fwyaf o blasting yn cael ei daflu.

Mae gwastraff plastig yn achosi problemau difrifol. Mae'n difrodi ein hamgylchedd ac yn niweidio creaduriaid byw.

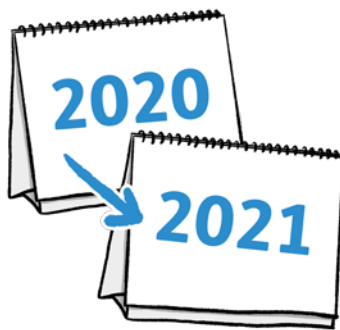

Mae'r llywodraeth am inni gyd stopio defnyddio plastig yn y 25 mlynedd nesaf.

Sut yr ydym ni yn gofalu am yr amgylchedd

Mae Llywodraeth Cymru yn dweud bod rhaid inni:

1. Edrych ar sut y mae ein gwaith yn effeithio ar y blaned a phethau byw

Mae ein cynlluniau am y 2 flynedd nesaf yn cynnwys:

- Gwirio ein bod ni yn goflau am yr amgylchedd ym mhopeth a wnawn

- Meddwl am yr amgylchedd pan yr ydym ni yn prynu pethau

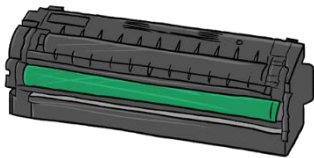

2. Stopio gwneud pethau yn anoddach i'r blaned a phethau byw

Hyd yn hyn, dyma'r mathau o bethau yr ydym ni wedi bod yn eu gwneud:

- Newidiadau yn y swyddfa:
  - Ailgylchu ein holl bapurau gwastraff, batris a **chetris arlliw**

Mae **chetris arlliw** yn cynnwys powder inc ar gyfer:

- Peiriannau llungopïo
- Argraffyddion cyfrifiadurol

- Rhoi biniau ar wahân yn ein swyddfa ar gyfer gwastraff sy'n gallu cael ei ailgylchu

- Ceisio stopio defnyddio papur yn y swyddfa.

Ers 2016 rydym ni wedi:

- Rhoi ychydig o'n cofnodion ar gyfrifiaduron, fel nad oes angen inni gael cofnodion ar bapur

- Defnyddio ebost yn lle llythyrau i gyfathrebu â phobl

- Cwpanau plastig:

- Rydym wedi stopio cynnig cwpanau plastig a photeli plastig

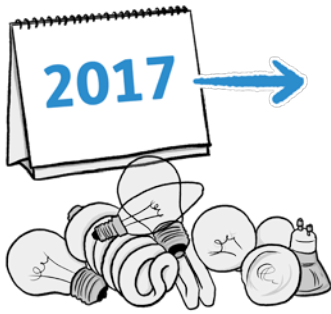

- Rhaid i staff ddefnyddio cwpanau a gwydrau sy'n gallu cael eu golchi a'u defnyddio eto

- Gwresogi ein swyddfeydd:

- Rydym yn gwresogi ein swyddfeydd â thrydan. Bydd ychydig o'r trydan hwn yn cael ei wneud heb achosi llygredd

- Golau:
  - Ers 2017, rydym wedi newid ein holl fylbiau golau i fath sy'n defnyddio llawer llai o drydan

- Teithio i'r gwaith:
  - Rydym yn annog ein staff i deithio i'r gwaith ar y bws a thrên.
  - Mae ychydig o'n staff yn gweithio o'u cartref weithiau.

Mae hyn yn golygu nad ydyn nhw yn achosi llygredd drwy deithio i'r gwaith

3. Meddwl am y blaned a'r holl bethau byw ym mhopeth a wnawn

Mae uwch reolwyr yn OGCC yn gyfrifol am hyn.

Maen nhw yn ysgrifennu adroddiadau am sut yr ydym ni yn gofalu am yr amgylchedd.

Y camau nesaf

Byddwn ni yn parhau i wirio ein bod ni yn gwella pethau ar gyfer yr amgylchedd.

Dros y flwyddyn nesaf, mae gennym ni gynlluniau i helpu'r amgylchedd drwy:

- Lleihau'r nifer o bapur yr ydym ni yn defnyddio hyd yn oed fwy

- Cynyddu'r nifer o bapur sy'n cael ei ailgylchu

- Gwirio sut y mae ein staff yn teithio i'r gwaith ac adref

- Gwirio sut y mae ein staff yn teithio fel rhan o'u gwaith

- Edrych eto ar sut yr ydym ni yn dewis yr hyn yr ydym ni yn eu prynnu

- Helpu ein staff i feddwl am faint o lygredd a gwastraff y maen nhw yn creu

Am ragor o wybodaeth

Os ydych chi eisiau rhagor o wybodaeth, mae croeso ichi gysylltu â ni:

Ffôn: **0300 790 0203**

Ebost: holwch@ombwdsmon.cymru

Post:

**Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus
Cymru 1 Ffordd yr Hen Gae Pencoed
CF35 5LJ**